

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIV TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

QARSHI MUHANDISLIK-IQTISODIYOT INSTITUTI

“TASDIQLAYMAN”

Qarshi muhandislik-iqtisodiyot instituti

O.SH.Bazarov

2024 yil

Qo'shniqga olindi № 05/05/008

“27” iyun 2024 yil

SOLIQLAR VA SOLIQQA TORTISH
fanining

O'QUV DASTURI

Bilim sohasi: 400 000 – Biznes, boshqaruv va huquq
Ta'lim sohasi: 410 000 – Biznes va boshqaruv
Ta'li yo'nalishi: 5230600–Moliya va moliyaviy texnologiyalar

Qarshi-2024 y.

Fan/modul kodi TAX4207	O'quv yili 2024-2025	Semestr 9	ECTS - Kreditlar 3	
Fan/modul turi majburiy	Ta'lim turi O'zbek	Haftadagi dars soatlari 2		
Fanning nomi	Auditoriya	mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
1. Moliya bozori va moliyaviy texnologiyalar		8	82	90
2. I. Fanning mazmuni Fanni o'qitishdan maqsad - Ushbu fan iqtisodiy ta'lim yo'nalishlari bo'yicha tayyorlangan kadrlarning iqtisodiy bilimlarini va ilmiy dunyoqarashini shakllantirishda muhim rol o'ynovchi "Solliqqa tortish" fanining o'quv dasturi fanning predmeti, vazifalari va maqsadi, yuridik shaxslar tushunchasi, solliqqa tortishning ob'ektiv zarurligi, yuridik va jismoniy shaxslardan undiriladigan solliqlar va boshqa majburiy to'lovlar turlari, ulami hisoblash va to'lash tartibi, solliq hisoblarini to'ldirish va taqdim etish muddatlari, solliqlar va boshqa majburiy to'lovlarni hisoblash mexanizmi, solliq imtiyozlari va preferentsiyalar, solliq solishning soddalashtirilgan tartibi, yuridik va jismoniy shaxslardan undiriladigan solliq tushumlarining davlat budgetida turgan o'rnini, yuridik va jismoniy shaxslarni solliqqa tortish muammolari bo'yicha chuqur nazariy va amaliy bilim berish kabi masalalarni qamrab olgan.				
II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)				
III. Fan tarkibiga qo'yidagi mavzular kiradi:				
1-mavzu. Solliq nazorati				
Solliq nazorati to'g'risidagi umumiy qoidalar. Solliq tekshiruvlari, Solliq nazorati to'g'risidagi umumiy qoidalar. Solliq nazoratining shakllari, Solliq tekshiruvlarining turlari, Kameral solliq tekshiruv, Sayyor solliq tekshiruv, Solliq auditi, Solliq auditi o'tkazish muddati, Solliq auditi o'tkazish muddatini uzaytirish, Solliq auditi o'tkazishga doir cheklolar, Mansabdor shaxslarning solliq to'lovchining hududiga kirishi, Hududni va binolarni ko'zdan kechirish, Solliq tekshiruvini o'tkazishda hujjatlarni talab qilib olish, Uchinchi shaxslardan hujjatlarni (axborotni) talab qilib olish, Hujjatlar va buyumlarni olib qo'yish, Guvohning ishtiroki, Ekspertiza, Mutaxassisni jalb etish.				
2-mavzu. Solliq majburiyatini bajarish				
Solliq majburiyatini bajarishning umumiy qoidalari, Solliq majburiyati, Solliq majburiyatini bajarish tartibi va muddati, Solliq majburiyatining tugatilishi, Solliq majburiyati bo'yicha davolash muddatlari, Solliqlar va yig'innalarni to'lash, Solliqlarni o'tkazishga doir to'lov to'pshtirish qonunlarining banklar tomonidan bajarilishi, Yuridik shaxs tugatilganda solliq majburiyatini bajarish, Yuridik shaxs qayta tashkil				

etilganda solliq majburiyatini bajarish. Mol-mulkni ishonchli boshqaruvga berishda solliq majburiyatini bajarish, Jismoniy shaxs vafot etgan yoki u vafot etgan deb e'lon qilingan taqdirda solliq majburiyatini bajarish, Bedarak yo'qolgan yoki muomalaga layoqatsiz deb topilgan jismoniy shaxsning solliq majburiyatini bajarish, Solliq qarzining undirilishini umidsiz deb e'tirof etish.
III. Amaliy mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:
1. Solliq nazorati.
2. Solliq majburiyatini bajarish.
IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan topshiriqlar:
1. Yuridik va jismoniy shaxslarni solliqqa tortishni o'ziga xos o'xshashlik hamda farqli jihatlari.
2. Yuridik shaxslar to'laydigan solliqlarga umumiy tavsiflama.
3. Yuridik shaxslardan undiriladigan foyda solliqini hisoblash va byudjetga undirish tartibi.
4. O'zbekistonda mol-mulkni solliqqa tortishning o'ziga xos xususiyatlari.
5. Davlat byudjeti daromadlarini shakllantirishda solliqlarning turgan o'rnini va ahamiyati.
6. Qishloq xo'jaligi korxonalarini solliqqa tortishning o'ziga xos xususiyatlari.
7. Jismoniy shaxslar mol-mulkiga solinadigan solliqlarning o'ziga xos xususiyatlari.
8. Yuridik shaxslardan undiriladigan yer solliq'i va uni solliq tizimida turgan o'rnini.
9. Yer qaridan foydalanganlik uchun solliq va uning stavkalarini belgilash mezonlari.
10. Suv resurslaridan foydalanganlik uchun solliqni undirish tartibini takomillashtirish.
11. Aksiz solliqini hisoblash va byudjetga o'tkazish tartibi.
12. Jismoniy shaxslarning mol-mulkidan olinadigan solliqni hisoblash va byudjetga o'tkazish tartibi.
13. Qo'shilgan qiymat solliqini hisoblash va hisob-kitoblarni taqdim qilish jarayoni.
14. Kichik biznesni rivojlantirishda yagona solliq to'lovining ahamiyati.
15. Yuridik shaxslardan olinadigan foyda solliqi va uning korxonalar moliya-xo'jalik faoliyatiga ta'siri.
16. Savdo va umumiy ovqatlanish korxonalarini solliqqa tortishning o'ziga xos xususiyatlari.
17. Tijorat banklarini solliqqa tortish uslubiyati va uning o'ziga xos xususiyatlari.
18. O'zbekiston Respublikasida mahalliy solliqlar va yigimlarning amal qilish mexanizmi.
19. O'zbekiston Respublikasida umumdavlat solliqlarining amal qilish mexanizmi.
20. Kichik korxonalarni solliqqa tortish tartibi.

	<p>21. Yuridik shaxslardan undiriladigan umumdavlat soliqlari va ularning o'ziga xos xususiyatlari.</p> <p>22. Jismoniy shaxslardan undiriladigan mahalliy soliqlar va yigimlar hamda ulami takomillashtirish.</p> <p>23. Yuridik shaxslardan olinadigan egri soliqlar va ularning korxonalar moliya-xo'jalik faoliyatiga ta'siri.</p> <p>24. Iqtisodiyotni erkinlashtirish sharoitida soliq siyosatining asosiy yo'nalishlari va uni o'ziga xos xususiyatlari.</p> <p>25. Jismoniy shaxslardan olinadigan daromad soligi va uni undirish tartibi.</p> <p>26. Soliq yukini aniqlash tartibi va uni maqbullashtirish yo'llari.</p>
3.	<p>V. Fan o'qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar)</p> <p>Fanni o'zlashtirish natijasida talaba:</p> <ul style="list-style-type: none"> - soliqlar va soliq tizimining mohiyati, zarurligi, belgilar va funksiyasi haqida; - soliq nazariyalarining rivojlanish bosqichlari haqida; - davlat soliq xizmati organlarini boshqarish asoslari haqida; - soliq tizimining huquqiy asoslari haqida; - soliqqa tortish tamoyillari haqida; - soliq tizimini takomillashtirish haqida; - rivojlangan mamlakatlarda soliqqa tortishni tashkil etish xususiyatlari haqida; - soliq stavkalarini tabaqalashtirish haqida; - soliq imtiyozlari haqida; - soliqlarni hisoblash usullari haqida tasavvurga ega bo'lishi; - davlat soliq xizmati organlarini boshqarish uslublari asoslarini; - soliqlarni hisoblash va to'lash tartiblarini; - soliqqa tortiladigan bazani aniqlash usullarini; - soliq stavkalarini tabaqalashtirishni; - soliq imtiyozlari tarkibini; - soliqqa tortiladigan baza tarkibini va uni shakllantirish tamoyillarini bilishi va ulardan foydalana olishi; - soliqlar va yig'implarning yig'iluvchanligini ta'minlash bo'yicha; - soliqqa tortish ob'ektlarini aniqlash bo'yicha; - soliqqa tortish mexanizmi bo'yicha; - soliq tekshiruvlari dalolatnomalarini rasmiylashtirish bo'yicha; - soliqlar vositasida tartibga solishni tashkil etish bo'yicha; - soliqqa tortish bo'yicha hisobotlarni tahlil qilish bo'yicha; - soliq tushumlarini tahlil qilish bo'yicha;
4.	<p>VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ma'ruzalar; • interfaol keys-stadilar; • seminarlar (mantiqiy fikrlash, tezkor savol-javoblar); • guruhlarda ishlash; • taqdimotlarni qilish;

	<ul style="list-style-type: none"> • individual loyihalar; • jamoa bo'lib ishlash va himoya qilish uchun loyihalar.
5.	<p>VII. Kreditlarni olish uchun talablar:</p> <p>Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, taxlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va nazorat uchun berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ishni topshirish.</p>
6.	<p>Asosiy adabiyotlar</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Vahobov .A. Jurayev. A Soliqlar va soliqqa tortish. Darslik -T: " IqtisodMoliya " , 2019. -408b 2. Jurayev.A.S , Usmonova.M.S, Amanov.A.M Qiyosov.Sh.U Jismoniy shaxslarni soliqqa tortish. Darslik -T: " Iqtisod-Moliya " , 2019. -432b 3. Jurayev.A Shirinov.S Soliq statistikasi va prognozi O'quv qo'llanma Darslik -T: " Iqtisod-Moliya " , 2015. -320b 4. Jurayev.A ,Safarov.G, Meyliyev.O Soliq nazariyasi O'quv qo'llanma k -T: " Iqtisod-Moliya " , 2019. -324b 5. Jurayev.A, Usmonova.M Jismoniy shaxslarni soliqqa tortish .O'quv qo'llanma. - T: "Sano-standart" , 2015-216 b <p>Qo'shimcha adabiyotlar</p> <ol style="list-style-type: none"> 6. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi – T.: O'zbekiston, 2017. – 46 b 7. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "2022-2026-yillarga mo'ljallangan yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida"gi 60-sonli Farmoni. https://lex.uz/docs/-5841063, 2022 yil 28-yanvar. 8. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.Mirziyoyevning Oliy Majlisga Murojaatnomasi. Xalq so'zi, 29.12.2021. 9. Mirziyoyev Sh.M. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik – har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. – Toshkent: O'zbekiston NMIU, 2017. – 104 b. 10. Isroilov B., Isroilov J. Yuridik shaxslar foydasini soliqqa tortish, uning hisobi va tahlil qilish yo'llari. O'quv qo'llanma. -T.: "Fan va texnologiyalar, 2010. -274 b. 11. Principles of taxation for Business and Investment Planning, 2020 Edition (Irvin Accounting), Sally Jones, Shelly C.Rhoades-Catanach, Sandra R. Callagan, 20 November 2019. <p>Axborot manbaalari</p> <ol style="list-style-type: none"> 11. International Journal of Accounting and Taxation. http://ijatnet.com/ 12. Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar. Ilmiy-elektron jurnal www.iqtisodiyot.uz 13. World Tax Journal http://www.ibfd.org 14. Journal of Tax Research. www.ama.org 15. Journal of International taxation. www.ama.org.

7.	Qarshi muhandislik-iqtisodiyot instituti tomonidan ishlab chiqilgan va tasdiqlangan.
8.	Fan/modul uchun mas'ullar: M.K.Aliyev QARMII, "Moliya" kafedrası asisstenti.
9.	Taqrizchilar: G.P.Erkayeva - QarDU Iqtisodiyot fakulteti dotsenti, i.f.n. R.F.Omanov- QarMII «Moliya» kafedrası mudiri, dotsent, i.f.n.